

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sit vitium capitale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

quicumque non orat. ergo et nec recessus cordis est tristitia a bono creato. semper est peccatum mortale. & ita accidia non est peccatum mortale ex suo genere. quia sic semper est peccatum mortale. sicut homicidium. & adulterium. Sed dicitur quod recessus operis ab aliquo bono creato debito. facit peccatum mortale.

¶ 5 Sed contra. opera que non sunt debita. quicquid magis sunt spiritualia. & tunc ab eis recedere non est peccatum mortale. nisi efficiatur necessaria per votum: imò et nullum peccatum est. si aliquis non seruet virginitatem vel paupertatem. ergo nec est omnis tristitia de bono spirituali. est peccatum mortale.

¶ 6 Præterea. Recedere opere ab aliquo bono spirituali. non est peccatum mortale: nisi inquantum homo ad illud bonum obligatur: sed et si homo obligetur ad hoc. quod operetur aliquod bonum spirituale. non tamen obligatur ad hoc quod cum delectatione illud operetur. quia delectatio facta in opere est signum habitus inherens. & sic ad hoc non potest obligari illi. qui non habent habitum virtutis. ergo et accidia quæ est de bono spirituali debito. non est peccatum mortale.

¶ 7 Præterea. Omne peccatum mortale est contrarium spirituali vitæ: sed non est de necessitate spiritualis vitæ. quod aliquis delectabiliter operetur. sed sufficit quod operetur: alioquin quicumque faceret opus quod debet. si non delectaretur in eo. peccaret mortaliter. ergo accidia. que contraria delectationi. non est peccatum mortale.

¶ 8 Præterea. Ideo non quilibet concupiscentia est peccatum mortale. quæ ex corruptione naturæ nobis immunitur pronitas ad concupiscendum: sed ex eadem corruptione imminet nobis penitentia ad quiescendum. & ad refugendum labores. quod videtur ad accidiam pertinere. ergo non omnis accidia est peccatum mortale.

SED CONTRA est. quod Damascenus dicit. quod accidia est tristitia quædam: sed non est tristitia secundum Deum. quia sic non esset peccatum. ergo est tristitia sæculi. sed tristitia sæculi mortem operatur. ut Apostolus dicit. ad Cor. 7. ergo accidia est peccatum mortale.

¶ 2 Præterea. Augustinus super Genesim ad litteram dicit. quod Iacob dicens filiis suis. Deducetis senectutem meam cum tristitia ad inferos. videtur hoc timuisse ne nimia tristitia se perturbaretur. ut non ad requiem beatorum iret. sed ad inferos peccatorum. Omne autem illud. quod retrahit a requie beatorum. & reducit ad inferos peccatorum. est peccatum mortale. ergo tristitia quæ est accidia. est peccatum mortale.

¶ 3 Præterea. Super illud. Quare tristis es anima mea: dicitur quod docet hic tristitia sæculi fugiendam. quæ patientiam & charitatem & spem extinguit. & totam bonam vitam confundit. ergo accidia est peccatum mortale. hoc enim dicimus peccatum mortale. quod charitatem & ceteras virtutes extinguit.

RESPON. Dicendum. quod ex præmissis de facili patet. quod accidia facta quod est speciale peccatum. est peccatum mortale ex suo genere. Importat enim quædam tristitiam. ex repugnancia humani affectus ad bonum spirituale divinum. talis. n. repugnancia contraria charitati manifeste. quæ inhæret bono spirituali & delectationi in ipso. Cum ergo hoc faciat peccatum esse mortale. quod contraria charitati. per quam est animæ vitæ. manifeste sequitur quod accidia ex genere suo est peccatum mortale. quia sicut dicitur in Iohan. 3. Qui non diligit manet in morte. & est considerandum quod sicut invidia. que est tristitia de bono proximi. est peccatum mortale ex suo genere. inquantum contraria charitati quantum ad dilectionem proximi: ita accidia que est tristitia boni spiritualis divini. est peccatum

mortale ex suo genere. inquantum contraria charitati quantum ad dilectionem Dei. Hoc tamen videtur in omnibus peccatis. quæ sunt mortalia ex suo genere. quod motus imperfecti ex genere talium peccatorum non sunt peccata mortalia. qui sunt ab operatione rationis. unde tales motus accidie sunt peccata venialia. sicut supra de motibus invidie dicitur. sed quoniam affectus carnalis ipsa pualet rationi. ut ex de operatione homo tristetur de bono spirituali. manifeste talis motus voluntatis est peccatum mortale.

AD PRIMUM ergo dicendum. quod in viciis peccatis potest esse imperfectus motus accidie. sed in sensu talis. propter hoc quod nullus est ita peccatus in quo non remaneat aliqua contrarietas contra spiritum. Apostolus tamen non videtur ibi loqui de tristitia boni spiritualis. quæ est accidia: sed potius de tristitia. quæ est de malis temporalibus.

AD SECUNDUM dicendum. quod accidia contraria est de sanctificatione sabbathi. in quo mandatur quod est præceptum morale quies mentis in Deo.

AD TERTIUM dicendum. quod Deus secundum quod est præsens menti. non comparitur secundum tristitiam vel peccatum mortale. unde accidia mortalis tristitia de præsentia ipsius Dei. sed de aliquo bono quod est per participationem diuinam.

AD QUARTUM dicendum. quod accidia non est recessus mentalis a quo cumque bono spirituali. sed a bono spirituali. cui mens ex necessitate debet adherere. quod est bonum diuinum. sicut iam dictum est. & per hoc patet solutio ad quintum.

AD SEXTUM dicendum. quod ratio illa procedit de bono spirituali alicuius actus particularis. ut si quis quod est præsens menti. non cadit sub præcepto: sed quod delectetur de Deo. hoc cadit sub præcepto. sicut & quod homo Deum diligat. quod delectatio amore consequitur.

AD SEPTIMUM dicendum. quod delectatio non provenit ex charitate cui contrariatur accidia. sed de necessitate spiritualis vitæ. sicut & ipsa charitas. ideo accidia est peccatum mortale.

AD OCTAVUM dicendum. quod sicut concupiscentia tantum in sensualitate. que provenit ex corruptione naturæ. non est peccatum mortale. quia est motus naturalis: ita et nec talis accidia est peccatum mortale.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum accidia sit vitium capitale.

QUARTO queritur. vtrum accidia sit vitium capitale. & videtur. quod non. Sicut enim delectatio procedit ex amore. ita tristitia procedit ex odio: sed odium non est vitium capitale. & multominus accidia. quæ est tristitia quædam.

¶ 2 Præterea. Vitia capitalia dicuntur. quæ in clivum actus aliorum peccatorum: sed accidia non videtur esse huiusmodi. sed magis immobile reddere. & enim tristitia aggravans. ut Damascenus dicit. ergo accidia non est vitium capitale.

¶ 3 Præterea. Vitium capitale est quod habet aliquas vias: sed accidia non videtur esse filia. quæ continentur a Gregorio 31. Morali. Malitia enim commune ad omnia peccata: rancor autem pertinet ad odium. quod ex ira nascitur: pusillitas vero & desperatio pertinent ad irascibilem. Torpor autem circa præceptum. videtur idem esse. quod accidia: euagatio vero mentis videtur contraria rationi tristitia. quæ est contraria. ergo accidia non debet poni vitium capitale.

lib. 3. orthon. fidei to. 14.

li. 13. ca. 33. non procul a fine to. 3.

s. 2. quæst. 35. art. 3. art. præced.

SED CONTRA, est auctoritas Gregorij qui acci-

31. Moral. Dicendum, quod sicut supra dictum est, vitium capitale est ex quo alia vitia oriuntur secundum rationem causae finalis. Sicut autem homines propter delectationem quamdam procedunt ad multa faciendam, vel vitanda: ita etiam & propter tristitiam fugiendam. Vtrumque enim eiusdem rationis esse videtur: sicut querere bonum, & fugere malum. Cum ergo accidia sit quaedam tristitia de bono diuino interno, sicut invidia de bono proximi, ut dictum est, & sicut ex invidia multa vitia oriuntur in quantum homo multa facit inordinate ad hominem tristitiam repellendam, quae consequitur de bono proximi: ita etiam & accidia est vitium capitale: sed quia est nullus homo est qui absque delectatione in tristitia manere possit, ut Philo. dicit in 8. Ethic. ideo ex tristitia duo consequuntur. Quorum vnum est vt recedat a contrariis: aliud est ut ad alia transeat in quibus delectetur: & secundum hoc Philo. dicit in 2. Ethic. quod illi qui non possunt gaudere delectationibus spiritualibus, vt plurimum transferunt se ad delectationes corporales. & secundum hoc ex tristitia, quae concipitur ex spiritualibus bonis, sequitur euagatio circa illicita, in quibus animus carnalis delectatur. In fuga autem tristitiae talis processus attenditur, quod primo quidem homo ea fugit, secundo etiam profugitur. Ad fugam autem spiritualium bonorum, quae delectari possunt, pertinet & recessus a bono diuino sperato, & haec est desperatio: & iterum recessus a bono spirituali agendo. Quae quidem quantum ad communia quae sunt de necessitate salutis, est torpor circa praecipua: quantum ad ardua, quae cadunt sub consilijs, est pusillanimitas. Vltimus autem contingit, quod si aliquis inuitus detineatur in spiritualibus bonis, quae ipsam contristant, concipit primo quidem indignationem ad prelatos, vel ad quascumque personas in his detinentes, & hinc est rancor: secundo vero concipit indignationem, & odium contra etiam ipsa spiritualia bona, & haec proprie est malitia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in virtutibus animi amor, ex quo oritur delectatio, ponitur principalis virtus quae est charitas: quia bonum diuinum, & bonum proximi est secundum se amabile, non autem est secundum se odibile: sed solum secundum quod ex aliquo accidente contristat. & ideo magis accipiuntur capitalia vitia secundum tristitiam, quam secundum odium.

AD SECUNDUM dicendum, quod accidia immobilitatem quidem ab his de quibus contristatur: sed ad contraria promptum reddit.

AD TERTIUM dicendum, quod malitia hic non accipitur secundum quod est communis omni peccato: sed secundum quod importat quandam impugnationem spiritualium bonorum. Nihil enim prohibet, quin rancor ex ira, & ex accidia generetur: id enim potest ex diuersis causis secundum diuersas rationes causari. Quod autem pusillanimitas & desperatio pertinet ad irascibilem, non impedit quin ex accidia causentur: quia passiones irascibilis omnes causantur ex passionibus concupiscibilibus. Torpor autem circa ipsa agenda, non est ipsa tristitia: sed tristitiae effectus. unde ex accidia oritur tristitia, sicut ex hoc ipso quod constringit, grauat cor: & ideo huiusmodi grauedinem fugiens ad alia euagatur.

QUAESTIO XII.

De Ira.

In quinque articulos diuisa.

- ¶ Primo enim, quaeritur vtrum omnis ira sit mala, uel aliqua ira sit bona.
- ¶ Secundo, Vtrum ira possit esse peccatum, uel no.
- ¶ Tertio, Vtrum ira sit peccatum mortale.
- ¶ Quarto, Vtrum ira sit leuius peccatum odio, & inuidia.
- ¶ Quinto, Vtrum ira sit vitium capitale.

ARTICVLVS I.

Vtrum omnis ira sit mala, uel bona.

QUAESTIO est de ira. Et primo quaeritur, vtrum omnis ira sit mala, uel aliqua ira sit bona. & videtur quod omnis ira sit mala. Hieron. n. exponens illud Matth. 5.

Qui irascitur fratri suo, sic dicit: In aliquibus codicibus additur sine causa, ceterum in versis definita sententia est, & ira penitus tollitur. Si enim iubemur orare pro persecutoribus, omnis ira occasio tollitur: & hoc omnino est, sine causa, quia ira viri iustitiam Dei non operatur, ergo omnis ira est mala & prohibita.

¶ 2. Praet. Sicut Dionys. dicit in 4. c. de diu. nomi. Ira est naturalis cani, innaturalis autem hominibus: sed id quod est contra naturam hominis est malum, & peccatum, vt patet per Damasc. in 1. lib. ergo omnis ira est peccatum.

¶ 3. Praet. Malum animae humanae est praeter rationem, ut ibidem Dionys. dicit: sed ira semper est praeter rationem. Dicit enim Philo. in 7. Ethico. Videtur ira audire secundum quid rationem: obaudire autem, id est non perfecte audire, ut postea exponit, ergo ira semper est mala.

¶ 4. Praet. Dominus Matth. 7. arguit eum qui habet trabem in oculo suo, & vult eiecere festucam de oculo fratris sui. Multo magis ergo est arguendus, qui trabem in oculo suo ponit, vt eiciat festucam de oculo alterius: sed talis est quicumque irascitur, ut alius corrigat. Dicit enim Cassianus in 3. lib. de institutio ne Coenobiorum, quod quilibet iracundiae morus efferuens excacat oculum cordis, ergo arguendus est quicumque irascitur ad corrigendum fratrem suum, & multo magis si ex quacumque alia causa aliquis irascitur.

¶ 5. Praet. Perfectio hominis consistit in imitatione diuina. vnde dicitur Matt. 5. Estote perfecti sicut & pater vester perfectus est. sed sicut dicitur Sapient. 12. Deus cum tranquillitate iudicat. Ira autem quiete mentis subuertit, ut subuertit, ut Grego. dicit 5. Moral. ergo omnis ira derogat perfectioni humanae: ut pote separans nos a similitudine diuina.

¶ 6. Praet. Omne quod est bonum uel indifferens, est utile ad actum virtutis: quia usus bonorum est actus virtutis, ut Aug. dicit in 2. de lib. arbi. Sed nulla ira est utilis ad virtutem. Dicit enim Cassianus in lib. praedictio. Cum Apосто. dicit, Omnis ira tollatur a nobis, nullam penitus necessariam, & utilem nobis excipit, Tullius etiam dicit in 4. de Tusculanis quaestionibus. Fortitudo non indiget aduocata iracundia, satis suis armis munita perfecta est. ergo nulla ira est bona.

¶ 7. Praet. Grego. dicit 5. Mora. Cum tranquillitatem mentis ira diuerberat, dilaniatam, quodammodo scilicet.

Quaest. dis. S. Tho. X 2 sanque

Super. hunc locum Maec. c. 10. p.

Cap. 4. p. 9. med. filius.

Dama. lib. 1. c. 14. circa 4. & 10. p. 4. & 10. p. 4. & 10. p. 4. & 10. p. 4.

Li. 8. c. 6. & cap. 1.

Li. 5. moral. c. 11. mouis excemp. iter principis c. med. c. 13. et 19. et retr. c. 9. a medio 10. 1.

Li. 5. c. 30. in li. 6.